

۲۰۱۹/۰۱/۳۰

راتولونکی: محمد عارف رسولی

لوستل چې وليکو

لوستل چې وليکو په دې معنی دی چې مور د بڼه لیکوال کېدو لپاره ولولو. یا داچې یو ځانگړی کتاب لولو او په خاصه توگه د لیکوال سبک یا ژانر ته ځیر کېږو. د «لوستل چې وليکو» مکمله معنی داده چې داسې عادتونو ته وده ورکړو چې نه یوازې بڼه کتابونه ولولو بلکه اجازه ورکړو ستر کتابونه زموږ د لیکوالۍ په سبک اغیزه وکړي او هغو ته شکل ورکړي.

ولې ولولو چې بڼه لیکوال شو؟ لکه هر بل مهارت، لیکل د لیکوالۍ د شهکارونو د مطالعې په مرسته زده کېږي. ډېر زیات لاملونه شته چې ولې لوستل تر ټولو بڼه وسیله ده چې یو څوک بڼه لیکوال شي. د مثال په ډول، ځینې دا لاملونه دادي: له هوبنیار سره قدم وهل، د بلاغت ترکیبول، د لغاتو ذخیره جوړول، د بڼې لیکنې پیژندل، باخبره او معلومات لرونکی اوسېدل، د فکر کولو مهارتونه اصلاح کول او د گرامر اصلاح کول او نور دي. په لاندې کې به دا هر یو لږ څه تشریح شي:

له هوبنیار سره قدم وهل. د دې لپاره چې تر ټولو غوره لیکوالان شي، د هغو کسانو اثار لولي چې د خپلې لیکوالۍ هنر یې کمال ته رسولی وي. هغه مثل دی چې وایي: هغه څوک چې له هوبنیار سره قدم وهي، هوبنیاري یې زیاتېږي. نو کله چې لوستونکي له هوبنیارو لیکوالو سره د هغوی د کتابونو د لوستلو له لارې قدم وهي، د دوی خپله هوبنیارتیا زیاتېږي. د داسې لیکوالو مهارت په لوستونکو کې جذب او ورباندې اغیزه کوي خو که چېرې لوستونکي په بڼو لیکنو کې ځان غوټه او غرق کړي، د یادو بڼو لیکوالو ځینې خاصیتونه به په دوی کې جذب شي.

د بلاغت ترکیبول. بلاغت هغه توانمندي ده چې کلمې په یوه روښانه، نظر جلبوونکي او نوښتگره بڼه وکارول شي. لیکوالان بلاغت د هغو لیکوالانو د لیکنو د لوستلو له لارې زیاتوي چې تر عادي او ورځنیو لیکنو لوړ او توپیر لرونکي وي. د هغو لیکنو لوستل چې زړه راښکونکي او ښکلې لیکل شوي وي ورسره مرسته کوي چې غوره او له ظرافته ډکې لیکنې وکړي.

د لغتونو ذخیره جوړول. تر ټولو بڼه لاره چې نوي لغتونه زده کړو داده چې هغه د یوې بڼې لیکنې په کانټیکسټ او متن کې ولولو. کله چې مور یوه کلمه په یوه مفهوم کې وپنو راسره مرسته کوي چې په معنی یې سم پوه شو.

د غوره لیکنې پیژندنه. د بڼو کتابونو د لوستلو په پایله کې، لیکوالان زده کوي چې غوره لیکنې له کومو اجزاوو ترکیب او جوړې وي. هغوی په اسانۍ سره په بڼه لیکنه قضاوت کولای شي، ځکه پوهېږي چې غوره او معیاري لیکنه څنگه ښکاري. نو په هغه وخت کې، نه یوازې لیکوالان په هغو لیکنو چې په اخبارونو، کتابونو یا نورو ځایونو کې لیکل کېږي بڼه قضاوت کولای شي، بلکه دوی لا زیات توانمند کېږي چې و پیژني او درک کړي څه وخت د دوی لیکنه اصلاح ته اړتیا لري.

باخبره او پوه کېدل. د تکنالوژۍ په دې زمانه کې لوستل اوس هم تر ټولو مهمه او اغیزمنه لاره ده چې پوه شو په نړۍ کې څه تېرېږي. دا یوازې له اخبارونو د ځان خبرولو په معنی نه ده بلکه له هرڅه ځان خبرول لږ تر لږه د یوه یا دوو غوره کتابونو لوستل غواړي. نورې سرچینې هم باید له یاده ونه باسو، د هرڅه په هکله چې لیکل کوو پکې موندل کېږي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د فکر کولو مهارتونه اصلاح کول. د ژرر فکر کولو مهارتونه د لیکل شوو استدلالونو او د هغو په ارزونو دواړو اصلاح کېږي. د استدلال کولو تعقیبول لوستونکو ته اجازه ورکوي چې فکر وکړي دوی له وړاندې شوي دریځ سره همغږي دي او یا نه او ولې. کله چې لوستونکي یو استدلال ارزوي، هغوی ته پته لکي چې هغه استدلال منطقي دی او که نه او د هغو د قوت او کمزوري څه شی دي. په غوره استدلال پوهېدل له لیکوالو سره مرسته کوي کله چې دوی خپلو دلایلو ته وده ورکوي.

د گرامر اصلاح کول. یوازې دا چې له غوره گرامر سره اشنا شي، لیکوالان کولای شي زده کړي چې څنګه یې خپله وکاروي. هرڅومره چې لیکوالان د لوستلو له لارې له ښه گرامر سره اشنا شي، په هغه کچه هغه د دوی د پوهې برخه گرزي.

عملي قدمونه. په ژوره توګه لوستل یوازې د دې په معنی نه ده چې یوازې د لوستل شوي مطلب درک او ذهن ته وسپارل شي، بلکه همدارنګه په فعاله توګه د هغه مطلب ارزونه او په هکله یې ژور قضاوت وکړي. تاسو اړتیا لرئ چې د پوهېدو او سوال کولو تر منځ فکر وکړئ— له بلې خوا، هڅه کول چې پخپل عبارت کې په متن ځان پوه کړو او هم چې د هغو په مفکورو او صلاحیت د سوال کولو تنده هم وساتو.

نوي لغتونه ولیکئ. د لغتونو د نخیرې زیاتولو بڼه لاره دا ده چې سمدلاسه هر نا معلوم لغت وکتل شي، د ډېکشنري تعریف یا رانقل او یا یې تعریف د نوټ اخیستلو په کارډ یا په سرېښېدونکي نوټ ولیکل شي او په هغه ځای کې چې د ورځې په اوږدو کې لیدل کېږي، وځړول شي.

جملي مطالعه کړئ. کله چې غوره کتابونه لولئ، د جملو جوړښت ته پام وکړئ. همدارنګه، د کتاب لوستلو په وخت وګورئ چې څنګه کلمې په راز راز جملو کې یو له بل سره یو ځای اېښودل شوي دي.

د لیکلو سبک ته پام وکړئ. کله چې یو مهم او ښه لیکل شوی متن لولئ، که دا لوستل د خوند اخیستو لپاره وي او که غواړئ په هکله یې وروسته څه ولیکئ، ورته ښه څېر شئ او پام وکړئ چې څه لیکل شوي او زده کړئ چې نورو څنګه لیکلي دي. ځان د لیکوال په سبک کې غوټه کړئ، په ځانګړې توګه په هغه څه کې چې ورسره علاقه ولرئ تر څو تاسو هم ورته لیکني وکړي.

انوتېټېنګ. یا د یوې لیکني د لوست په وخت د هغې لیکني د تشریحاتو، او د هغو په هکله ستاسو د سوالونو په هکله ستاسو د غبرګون ثبتول دي.

دا لاندې کړنلارې د دې غبرګون د ثبتولو لپاره کارول ګټورې تمامېږي:

- په مستقیمه توګه په پاڼه نښه کول
- تر مهمو ټکو لاندې کرښې ایستل
- هایلايت یا په کوم مناسب رنگ هغه کلمې یا جملي نښه کول
- په حاشیه یا د پاڼې په څنګ کې نوټ کول

له متن څخه لنډیز جوړول. دا ډول خلاصه کول د متن د مهمو ټکو لیست کول دي چې ښکاره کړي متن څنګه تنظیم شوی دی. خلاصه کول لیکوالان اړباسي چې د یوه متن و ټول بهیر ته نظر وکړي. کله چې دا په لیکنو کې وکارول شي، هغه مرسته کوي ترڅو فکرونه روښانه او لیکنه داسې ترتیب شي چې غوره تسلسل ولري.

په خپل عبارت لیکل. په خپل عبارت لیکل دادی چې مور هغه متن چې لولو بیا بیان کړو او تر ډېره په خپلو کلمو او عبارتونو یې ولیکو. په دې توانېدل چې یو څه په مختلفو عبارتونو ووېل شي، ښيي چې کوم کس په هغو سم پوه شوی دی.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څېر و لولئ

د يوه متن لنډيز تيارول. خلاصه كول د يوه متن او مطلب د مهمو ټكو او مفكورو خلاصه كول دي په يوه لنډ بيان كې. د خلاصه كولو مهارت به په ځانگړي ډول هغه وخت مهم وي كله چې مور و غواړو سريزه او د نتيجي پايلې اخيستلو نظرياتو پاراگرافونه وليكو.

تركيبول. له مختلفو سرچينو د نظرياتو راغونډول او په خپله ليكنه كې يې په خپلو عبارتونو كې راټولول، عبارت له تركيبولو څخه دي. تركيبول له مختلفو منابعو د راز راز مفكورو او معلوماتو راغونډول، يا د هغو پرتله كول دي تر څو يې په يوه معقوله لاره سره يوځای كړو. له مختلفو زېرمو څخه د معلوماتو را اخيستل او د هغو د تركيبولو مهارتونه د يوې ښې څيرنيزې ليكنې د تيارولو لپاره خورا زيات مهم دي.

د يوه استدلال د منطق او معقوليت ارزونه. دا په دې معنی ده چې ايا يو تېز او نظريه په غوره دليلونو وړاندې او په مناسبه توگه يې تاييد شوی او كه نه. كله چې لولو بايد د تمرين له لارې او په منطقي او عقلايي لحاظ ارزول زموږ منطقي استدلال تقويه كوي. هغه توانمندي چې وكولاى شومنطقي استدلال و ارزوو د غوره او د قوي دلايلو لرونكو ليكنو لپاره اړين شرط دی.

څه بايد ولولو

د دې لپاره چې يو كس ښه ليكوال شي څه بايد ولولي؟ دا ډېره مهمه ده چې ښه كتابونه، وتلي اخبارونه او د ښه كيفيت لرونكي ليكنې بايد ولولو. ډاډه اوسئ چې غوره شيان ولولئ. كله چې كوم كس هغه څه لولي چې ورسره مينه نلري، لوستل ورته زړه تنگونكي شي. د هغه څه لوستل چې زړه راښكونكي وي، نور لوست ته سړی هڅوي. د يو مضمون په هكله چې تاسو ليكل كوي درنه غواړي چې په هغه اړه ولولئ. دا به مرسته وكړي چې په هغې مسلي پورې د اړوندو لغتونو ذخيره زياته او د ليكلو سبك زده كړئ. لوستل همدارنكه مرسته كوي چې د يوې موضوع په هكله د مهمو ليكوالو له اثارو او كار سره هم بلد شئ. د دې په هيله چې زيات ځوانان كادرونه مو لوستلو او ليكلو ته مخه كړي.

د پاڼو شميره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليكنې د ليكنيزې ښې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكې په څير و لولئ